

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDA EDEBİ ÜRÜNLERLE İLGİLİ HAZIRLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Aslıhan GEZ¹, Enes ÇİNPOLAT²

1 Doktora Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, aslihangez@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4425-3635.

2 Arş. Gör., Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, enescinpolat@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3411-4300.

Geliş Tarihi: 07.09.2020 Kabul Tarihi: 09.04.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.791314

Öz: Araştırma, sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan ve edebî ürünlerin ele alındığı lisansüstü tezlerin özelliklerini içerik analizi ile incelemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımına uygun süreç izlenmiştir. Araştırma materyallerini Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinin web sitesinden ulaşılan konu ile ilgili 55 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi türlerinden kategorisel analiz ile çözümlenmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır: Edebi ürünler ile ilgili tezlerin en fazla 2019 yılında hazırlandığı ve bu tezleri çoğunlukla yüksek lisans tezi olduğu görülmüştür. En fazla tez Marmara Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi bünyesinde hazırlanmıştır. En fazla tez danışmanı doktor unvanındadır. Yüksek lisans tezleri daha çok nitel yöntemle, doktor tezleri ise karma yöntemle hazırlanmıştır. Örneklem türlerinde en fazla ilkökul veya ortaokul öğrencileri ve materyaller (belge) tercih edilmiştir. Tezlerde en fazla hikâye/öykü türüne yoğunlaşmıştır. Ayrıca fabl, eleştiri, fıkra (gazete), sohbet, röportaj, gezi yazısı, günlük, anı, mektup, nutuk, mülâkat yazı türlerinin olduğu çalışma bulunmamıştır. Anahtar kelimelerde en fazla “sosyal bilgiler”, “değer eğitimi, öğretimi”, “sosyal bilgiler öğretimi” kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sosyal bilgiler, lisansüstü tez, edebî ürünler

EXAMINATION OF GRADUATE THESES ON LITERARY WORKS IN THE FIELD OF SOCIAL STUDIES EDUCATION

Abstract:

The research was carried out to analyze the features of the postgraduate theses prepared in social studies education and which deal with literary works. In the research, a process in accordance with the qualitative research approach was followed. Research materials are composed of 55 graduate theses related to the subject, which can be accessed from the Higher Education Council National Thesis Center website. The document analysis method was used for data collection. The content analysis given within the scope of the research was analyzed with categorical analysis. According to the findings of the study, the following results were reached. Theses on literary works were prepared in 2019 at the most, and these theses are mostly master theses. Most of the theses were prepared by Marmara University and Tokat Gaziosmanpaşa University. Most of the theses advisors are PhD. Master's theses were prepared primarily with the qualitative method, and doctoral dissertations were prepared with the mixed method. Primary or secondary school students and materials (documents) were mostly preferred in sample types. Theses focused mainly on the narrative story literary genre. In addition, no study has been found about fable, criticism, anecdote (newspaper), conversation, interview, travel writing, diary, memoirs, letters, speeches, interview. "social studies", "value (education, training)", and "social studies teaching" are mainly used in keywords.

Keywords: social studies, graduate thesis, literary works

Giriş

Sosyal bilgiler dersi tarih, coğrafya, ekonomi, psikoloji, sosyoloji, felsefe, siyaset bilimi gibi sosyal bilimleri bünyesinde barındıran çok disiplinli bir yapıya sahip bir ders programıdır (Bilgili, 2019, 4). Bu bakımdan dersin işlenişinde birçok yöntem işe koşulmaktadır. Edebiyat temelli öğretim bu yöntemlerden birisi olarak düşünülmektedir. Böylece öğrenme ortamı zenginleştirilebilir ve daha ilgi çekici hâle getirilebilir. Edebî ürünler sosyal bilgiler dersinin amaçlarını gerçekleştirmede popüler bir ders materyali olarak öne çıkmaktadır (Çelik ve Çetin, 2019, 2337).

Öykü, roman, şiir, halk hikâyeleri, destan, efsane, gezi yazısı, anı, biyografi olarak sıralanan (Öztürk ve Otluoğlu, 2011) edebî ürünler, toplumların kültürel birikimlerini sonraki kuşaklara aktarmada bir araç vazifesi görmektedir. İnsan ve topluma ait

gerçeklerin, duyguların ve fikirlerin sanatsal olarak ifade ediliş şekli olan edebiyat bu noktada eğitim ile ilişkilidir (Reynolds, 2011; Mutluay, 1977). Sosyal bilgiler ise; “vatanlık yeterlilikleri kazandırmak amacıyla sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla bir araya getirilmesinden oluşan bir çalışma alanı” olarak tanımlanmaktadır (NCSS’den akt. Beldağ ve Aktaş, 2016, 955).

Downey’e göre ise sosyal bilgiler, vatandaşlık eğitimini zenginleştirmek adına roman, mitoloji, biyografi, drama gibi eserlerin yer aldığı “iyi anlatılan bir öykü” olmalıdır (akt. Öztürk, 2007, 71). Dolayısıyla sosyal bilgiler edebiyattan, edebî ürünlerden bağımsız düşünülmemektedir (Oruç, 2009, 12). Sosyal bilgiler ve edebiyatın ortak paydası insan ve insana ilişkin bilgileri işlemesidir (Kaymakçı, 2013, 231). Dahası edebî ürünlerin öğrenciler üzerindeki etkisi ile sosyal bilgiler dersinin amaçları arasında iyi ve ahlaklı olma, güzel huy edinme gibi ilişkiler vardır (Demir ve Akengin, 2011; Görmez, 2018, 4292). Örneğin edebî ürünlerin hem bireysel hem de toplumsal değerleri içeren zengin kaynaklar olması, okuyucuya örnek olay, durum ve iletiler sunması gibi özellikleri karakter eğitiminde önemli rol oynamaktadır (Karatay, Destebaşı ve Demirbaş, 2015, 126). Okuyucular ayrıca edebî ürünlerdeki karakterlerle özdeşim kurmakta ve kendi yaşantısında rol model almaktadır. Bu bakımdan edebiyat; bireye her şeyden önce karakter gelişiminde katkı sağlamaktadır. Bunun yanında edebiyatın eğitimde kullanımı bireye estetik zevk kazandırma ve kültür aktarımı gibi kazanımların gerçekleştirilmesine de imkân tanır (Sucu, 2012, 44). “Sosyal bilgiler eğitiminde edebiyata dayalı bir yaklaşım, çocuklara kendi öğrenmelerinin dinamiklerine aktif olarak katılmaları için bir dizi fırsat sağlar. Bunu yaparken, sınıfta “olanlar” ile sınıf dışında olanlar arasında olumlu ilişkiler kurabilirler. Edebiyat temelli öğretim, sosyal bilgiler eğitimini sürdürülebilir ve ilgili bir girişim olarak teşvik eder.” (Fredericks, 2007, 14). Ayrıca edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi ve öğrenimi çok disiplinli ve çok boyutludur (Fredericks, 2007). Edebî kitaplar, sosyal bilgilerde önemli düşüncelerin oluşmasını sağlayıcı ve eleştirel düşünmeyi geliştirecek etkinlikler sunmaktadır (McGowan ve Guzzetti, 1991). Gülüm ve Ulusoy’un (2008) çalışmasında ders etkinliklerinde edebî eserlerin kullanımının öğretimin etkililiğini artırabileceğini belirtilmiştir. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’ndaki “Efsane, destan, masal, atasözü, halk hikâyesi, türkü ve şiir gibi türlerden yararlanılarak sosyal bilgiler dersi edebî ürünlerle desteklenmelidir. Öğrenciler; konuları sevdirecek roman, tarihî roman, hikâye, hatıra, gezi yazısı ve fıkra gibi edebî ürünler okumaya teşvik edilmelidir.” ibaresi de bu derste edebî ürünlerin kullanılmasını desteklemektedir (MEB, 2018). Kaymakçı (2013) tarafından yürütülen çalışmada da Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’na göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebî ürünlerden faydalandığı belirtilmiştir. Edebî eserlerin sosyal bilgilerde kullanılmasının öğretmenlere farklı teknik kullanılabilme olanağı sağlayarak dersi zenginleştirdiği söylenebilir. Bunların yanı sıra Fredericks’in (2007) sosyal bilgilerde edebiyatın kullanımı ile ilgili değindiği on ilkeye aşağıda yer verilmiştir:

1. Edebiyat, öğrencilerin hoş karşılandığı ve aşına olduğu bir formatta, sürekli genişleyen bir içerik dizisi sağlar.
2. Edebiyat, bilimsel çalışmalar müfredatını herhangi bir ders kitabı kısıtlamasının ötesine taşır.
3. Edebiyat, çocukların yaşamlarına çeşitli ve farklı şekillerde geçer.
4. Hem kurmaca hem de kurgu olmayan edebiyat, çocukların kültürel, etnik ve dini miraslarını anlamalarına yardımcı olur.
5. Edebiyat, çocukların kendilerine, yakın çevrelerindeki insanlara ve dünyanın dört bir yanından insanlara karşı olumlu tavırlar geliştirmelerine yardımcı olur.
6. Edebiyat, tüm sosyal bilgiler disiplinleri ile dolaylı ve ilk elden deneyimler sağlar.
7. Edebiyat, öğrencilere başka hiçbir biçimde elde edilemeyecek yeni oluşum ve bilgi sağlar.
8. Edebiyat, çeşitli bağlamlarda yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini harekete geçirir.
9. Edebiyat dünyayı açar ve öğrencileri kendi kendilerine başlattıkları keşifler yapmaya çeker.
10. Edebiyat eğlencelidir. (s. 15)

Yukarıda sunulan bilgilere göre sosyal bilgiler dersinde edebî ürünlerin kullanıldığı ve bu ürünlerin kullanılmasının dersi zenginleştirdiği anlaşılmaktadır. Tabii seçilecek edebî ürünlerin de bir takım özellikleri barındırması gereklidir. Öncelikle, sosyal bilgiler dersinin hedef kitlesini ilkokul ve ortaokul öğrencileri oluşturduğu için kullanılacak ürünler çocuk edebiyatı alanına ait olmalıdır. Yani çocukların dünyayı algılama şekilleri göz önüne alınarak onlara özel olarak yazılmış olmalıdır (Nas, 2002). Bahsedilen çocuk edebiyatı kavramı “erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır” (Sever, 2008, 17). Şirin (2016, 30) çocuk edebiyatını dil ve kişilik gelişimi, bilişsel ve sosyal gelişim gibi eğitici yönü yanında, duygu, düşünce, hayal ve sanat-estetik eğitimi ile çocukların iç dünyalarını zenginleştiren ve yetişkin edebiyatından yalnızca derece farkı olan bir edebiyat-sanat alanı” olarak aktarmaktadır. Bu alanda yararlanılacak eserlerin nitelikli yapıtlar olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için de eserlerin bazı temel ilkelere dayanması lazımdır. Sever (2008) tarafından belirtilen çocuk edebiyatı ürünlerinin oluşturulmasında gerekli temel ilkeler şu şekilde özetlenebilir:

- Kitaplarda, çocuğun kendine özgü içtenliği ile anlatım dilinin doğallığı buluşturulmalıdır.

- Yazar, anlattığı ve kurguladığı olaylarda, çocukla arkadaşlık - dostluk kurmayı başarabilmelidir.
- Kitaplar, çocuğun yaşamında uygulayamayacağı sorumluluklar yüklememelidir.
- Kitaplarda Türkçemizin anlatım olanakları çocuklara sezdirerek onların kavramsal gelişimlerine katkı sağlanmalıdır.
- Resimler, çocukların beğeni ve algılama düzeylerine uygun olmalıdır.
- Görsel ve dilsel öğelerle çocuğun sanatsal ve düşünsel eğitimi desteklenmelidir.
- Kitaplar, çocuğun yaşına, ilgi ve gereksinimlerine uygun olmalı, yaşam gerçekliğini yansıtmalıdır.
- Yazarın paylaşmak istedikleri çocukların yaşam – anlam gerçeğinden kopuk olmamalıdır.
- Kitapların tasarımı çocuğu okumaya isteklendirecek yapıda olmalıdır.
- Kitaplarda olumsuz durumlara da yer verilerek çocuklara sorunların çözümünde iletişimin önemi sezdirilmelidir.
- Çocuk edebiyatının temel sorumluluğu, çocuklara yeni yaşantılar sunmak olmalı, bunlardan çıkarım oluşturma sorumluluğu ise çocuklara bırakılmalıdır. (s. 198-199).

Bu ilkeler doğrultusunda oluşturulan çocuk edebiyatı ürünlerinin sosyal bilgiler derslerinde kullanılması, eğitim – öğretim sürecinin kalitesini artıracak bir olgu olarak değerlendirilebilir. Çünkü derste kullanılmak için seçilecek edebî ürünlerin öncelikle çocuklara uygun ve nitelikli olması önemli bir gerekliliktir.

Araştırmaya başlanmadan yapılan literatür çalışmasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği çeşitli araştırmalara rastlanmıştır (Dilek, Baysan ve Öztürk, 2018; Oğuz-Haçat ve Demir, 2018; Şahin, Yıldız ve Duman, 2009; Tarman, Güven ve Aktaşlı, 2011). Ayrıca çalışma grubu Sosyal Bilgiler öğretmenleri olan lisansüstü tezlerin incelendiği (Sezer, İnel ve Gökalp, 2019); değerler eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin incelendiği (Adıgüzel ve Ergünay, 2012; Baş ve Beyhan, 2012; Kapkın, Çalışkan ve Sağlam, 2018) çalışmaları da görülmüştür. Ancak sosyal bilgiler eğitimi alanında edebî türleri ele alan lisansüstü tezleri inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Literatürde, edebî ürünlerden sosyal bilgiler alanında yararlanılabileceği görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programında da edebî ürünlerden yararlanılmasının desteklendiği belirtilmektedir. Bu çalışma sosyal bilgiler alanında kullanılabilecek olan edebî ürünlerle ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin tematik olarak incelenmesini kapsayacaktır. Böylelikle bu konularda yapılan çalışmaların görünümünün ortaya çıkabileceği ve araştırmacılara genel bir bakış imkânı sağlanabileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmada edebiyat ürünleri ile ilgili tezlerin tematik özelliklerle

rinin yanı sıra bu tezlerde bulunan edebî ürünlerin türleri de incelenecektir. Böylelikle sosyal bilgiler alanındaki tezlerde hangi türdeki edebî ürünlerin daha fazla araştırıldığı, hangi türdeki ürünlerin de hiç ele alınmadığı tespit edilecektir. Bu da alanda çalışmak isteyen araştırmacılara yapılan çalışmalar hakkında bir ön bilgi sağlayacaktır.

Araştırmanın amacı, 2010-2020 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan ve edebî ürünlerin ele alındığı lisansüstü tezlerin tanımlayıcı özelliklerini içerik analizi ile incelemektir. Araştırmada bu amaca uygun olarak aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. İncelenen tezlerin yıllara ve türlerine göre dağılımı nedir?
2. İncelenen tezlerin üretildiği üniversiteler hangileridir?
3. İncelenen tezlerin danışmanlarının unvanları nelerdir?
4. İncelenen tezlerde kullanılan yöntemler nelerdir?
5. İncelenen tezlerde kullanılan modeller nelerdir?
6. İncelenen tezlerin örneklem türleri nelerdir?
7. İncelenen tezlerin anahtar kelimeleri nelerdir?
8. İncelenen tezlerde ele alınan edebî ürün türleri hangileridir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışmanın yapısının nitel araştırma yaklaşımı özelliklerine uygun olduğu belirlenmiştir. Çünkü nitel araştırma yaklaşımı anlamların nasıl oluşturulduğu ile ilgilidir (Merriam, 2013, 24). Yapılan çalışmada da sosyal edebî ürünleri ele alan tezlerin içerik özelliklerini ortaya koymak ve tezlerin nasıl bir yapıda şekillendiğini belirlemek temel amacı oluşturmaktadır. Çalışmanın deseninin, metodolojik değerlendirme araştırması niteliği gösterdiği düşünülmektedir. “Yayımlanmış materyallerin çözümsel değerlendirilmesi” olarak belirtilen metodolojik değerlendirmede konu ile ilgili literatürün özet hâlindeki durumu hakkında okuyucuya bilgi verilerek alandaki boşluklar, zıtlıklar sunulur (Turan, Karadağ, Bektaş ve Yalçın, 2014).

Araştırma Materyalleri

Araştırmanın materyallerini Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinin internet sitesinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) ulaşılan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Bu tezlere ulaşılması amacıyla 01.08.2020 tarihinde söz konusu internet sitesinin tarama kısmından “gelişmiş tarama” sekmesi tercih edilmiştir. Aramada ayrı ayrı “sosyal, sosyal bilgiler, edebî, edebî tür, edebî ürün, deneme, makale, biyografi, otobiyografi, eleştiri, fıkra, sohbet, röportaj, gezi yazısı, günlük, anı, mektup, haber, nutuk, mülâkat, roman, hikâye, fabl, masal, destan” anahtar kelimeleri ile “aranacak

alan” kısmında “tümü” seçilerek aramalar yapılmıştır. Arama yılı kısmında ise 2010-2020 yılları arası seçilmiştir. Böylelikle yapılan aramalarda Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda hazırlanan ve edebî ürünlerin ele alındığı 55 lisansüstü teze ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırma konusu ile ilgili bilgi veren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İncelenen dokümanlar, resmi ya da özel olabilir (Creswell, 2013). Böylelikle “Araştırma Materyalleri” bölümünde belirtilen 55 çalışma Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi web sitesinden pdf formatında bilgisayar ortamına aktararak verilere ulaşılmıştır. İzin durumu “izinsiz” olan tezlerin ise genel bilgileri ve özet kısımları docx formatında kaydedilmiştir. Böylelikle analiz için hazır hâle getirilen lisansüstü tezlerin yazar, danışman, jüri, tez isim bilgilerine etik açısından araştırmada yer verilmemiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilen içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi tekniğinde uygulanan temel işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada içerik analizi türlerinden ise kategorisel analiz kullanılmıştır. Kategorisel analizin uygulanmasında önce veriler kodlanmış, kategoriler oluşturulmuş ve düzenlenmiş son aşamada ise elde edilen bulgular tanımlanarak yorumlanmıştır (Robson, 2001). Bulguların sunulmasında her bir araştırma sorusu için tablolar oluşturulup frekans değerleri belirtilip tablolar açıklanmıştır.

Bulgular

İncelenen tezlerin türlerine ve yıllarına göre dağılımları aşağıda Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. İncelenen Tezlerin Yılları ve Türleri

Yıllar	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
2010	1	1	2
2011	3	1	4
2012	2	-	2
2013	1	1	2
2014	7	-	7
2015	3	-	3
2016	4	1	5
2017	5	2	7
2018	8	1	9
2019	13	-	13
2020	-	1	1
Toplam	47	8	55

Tablo 1 incelendiğinde edebî ürünlerin konu alındığı 2010 yılında 1 yüksek lisans, 1 doktora; 2011 yılında 3 yüksek lisans, 1 doktora; 2012 yılında 2 yüksek lisans; 2013 yılında 1 yüksek lisans, 1 doktora; 2014 yılında 7 yüksek lisans; 2015 yılında 3 yüksek lisans; 2016 yılında 4 yüksek lisans, 1 doktora; 2017 yılında 5 yüksek lisans, 2 doktora; 2018 yılında 8 yüksek lisans, 1 doktora; 2019 yılında 13 yüksek lisans; 2020 yılında 1 doktora tezi olduğu görülmektedir. Toplamda ise 2010-2020 yılları arasında konu ile ilgili 47 yüksek lisans, 8 doktora tezi üretilmiştir.

İncelenen tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımı aşağıda Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. İncelenen Tezlerin Hazırlandığı Üniversiteler

Üniversiteler	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Marmara Üniversitesi	5	1	6
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	6	-	6
Gazi Üniversitesi	1	3	4
Necmettin Erbakan Üniversitesi	4	-	4
Atatürk Üniversitesi	3	1	4
Muğla Sıktı Koçman Üniversitesi	3	-	3
Niğde Üniversitesi	3	-	3
Erzincan Üniversitesi	-	2	2
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	-	2

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	2	-	2
Celal Bayar Üniversitesi	2	-	2
Adnan Menderes Üniversitesi	2	-	2
Giresun Üniversitesi	2	-	2
Afyon Kocatepe Üniversitesi	-	1	1
Bülent Ecevit Üniversitesi	1	-	1
Gaziantep Üniversitesi	1	-	1
İstanbul Üniversitesi	1	-	1
Akdeniz Üniversitesi	1	-	1
Dumlupınar Üniversitesi	1	-	1
Adıyaman Üniversitesi	1	-	1
Ahi Evran Üniversitesi	1	-	1
Anadolu Üniversitesi	1	-	1
Aksaray Üniversitesi	1	-	1
Düzce Üniversitesi	1	-	1
Fırat Üniversitesi	1	-	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	-	1
Toplam	47	8	55

Tablo 2’de edebî ürünlerin konu edildiği tezlerin hazırlandığı üniversiteler verilmiştir. Buna göre ilk sırada eşit sayıda tez ile Marmara Üniversitesi (6) ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (6) gelmektedir. Bunları Gazi Üniversitesi (4) ve Necmettin Erbakan Üniversitesi (4) izlemektedir. Ayrıca edebî ürünlerin konu edildiği tezler 26 farklı üniversitede üretilmiştir.

İncelenen tezlerin danışmanlarının unvanlarına ve yıllara göre dağılımı aşağıda Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. İncelenen Tezlerinin Danışmanlarının Unvanları

Yıllar	Doktor Öğretim Üyesi	Doçent Doktor	Profesör Doktor
2010	2	-	-
2011	2	2	-
2012	1	1	-
2013	-	1	1
2014	3	2	2
2015	1	1	1

2016	2	1	2
2017	1	3	3
2018	4	2	3
2019	5	5	3
2020	-	-	1
Toplam	21	18	16

Tablo 3 incelendiğinde edebî ürünlerin konu edildiği tezlerin danışmanlarının unvanlarının 2010 yılında 2'sinin doktor öğretim üyesi; 2011 yılında 2'sinin doktor öğretim üyesi, 2'sinin doçent doktor; 2012 yılında 1'inin doktor öğretim üyesi, 1'inin doçent doktor; 2013 yılında 1'inin doçent doktor, 1'inin profesör doktor; 2014 yılında 3'ünün doktor öğretim üyesi, 2'sinin doçent doktor, 2'sinin profesör doktor; 2015 yılında 1'inin doktor öğretim üyesi, 1'inin doçent doktor, 1'inin profesör doktor; 2016 yılında 2'sinin doktor öğretim üyesi, 1'inin doçent doktor, 2'sinin profesör doktor; 2017 yılında 1'inin doktor öğretim üyesi, 3'ünün doçent doktor, 3'ünün profesör doktor; 2018 yılında 4'ünün doktor öğretim üyesi, 2'sinin doçent doktor, 3'ünün profesör doktor; 2019 yılında 5'inin doktor öğretim üyesi, 5'inin doçent doktor, 3'ünün profesör doktor; 2020 yılında 1 profesör doktor olduğu görülmektedir. Toplamda ise danışmanların 21'inin doktor öğretim üyesi, 18'inin doçent doktor, 16'sının profesör doktor olduğu saptanmıştır.

İncelenen tezlerin yöntemlerine göre dağılımı aşağıda Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. İncelenen Tezlerde Kullanılan Yöntemler

Yıllar	Nitel- (YL)	Nicel- (YL)	Karma- (YL)	Nitel- (DR)	Nicel- (DR)	Karma- (DR)	Belirtilmemiş (YL)
2010	-	1	-	-	1	-	-
2011	-	2	1	1	-	-	-
2012	2	-	-	-	-	-	-
2013	-	-	-	-	-	1	1
2014	2	3	-	-	-	-	2
2015	2	1	-	-	-	-	-
2016	3	-	1	-	-	1	-
2017	5	-	-	1	-	1	-
2018	2	4	-	-	-	1	2
2019	8	4	1	-	-	-	-
2020	-	-	-	-	-	1	-
Toplam	24	15	3	2	1	5	5

Tablo 4 incelendiğinde edebî ürünlerin konu alındığı tezlerde 2010 yılında 1 nicel yüksek lisans, 1 nicel doktora; 2011 yılında 2 nicel yüksek lisans, 1 karma yüksek lisans, 1 nitel doktora; 2012 yılında 2 nitel yüksek lisans; 2013 yılında 1 karma doktora, 1 yöntem belirtilmemiş yüksek lisans; 2014 yılında 2 nitel yüksek lisans, 3 nicel yüksek lisans, 2 yöntem belirtilmemiş yüksek lisans; 2015 yılında 2 nitel yüksek lisans, 1 nicel yüksek lisans; 2016 yılında 3 nitel yüksek lisans, 1 karma yüksek lisans, 1 karma doktora; 2017 yılında 5 nitel yüksek lisans, 1 nitel doktora, 1 karma doktora; 2018 yılında 2 nitel yüksek lisans, 4 nicel yüksek lisans, 1 karma doktora, 2 yöntem belirtilmemiş yüksek lisans; 2019 yılında 8 nitel yüksek lisans, 4 nicel yüksek lisans, 1 karma yüksek lisans; 2020 yılında 1 karma doktora tezi bulunduğu görülmektedir. Toplamda 24 nitel yüksek lisans, 15 nicel yüksek lisans, 3 karma yüksek lisans, 2 nitel doktora, 1 nicel doktora, 5 karma doktora ve 5 yöntem belirtilmemiş yüksek lisans tezi bulunmaktadır.

İncelenen tezlerin kullanılan modele göre dağılımı aşağıda Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. İncelenen Tezlerde Kullanılan Modeller

Model	Yüksek Lisans	Doktora
Deneysel	15	-
Doküman incelemesi	9	1
Karma	3	5
Betimsel yöntem	5	-
Tarama	3	1
Eylem araştırması	1	1
Durum araştırması	2	-
Fenomenoloji	1	-
Temel nitel araştırma	1	-
Betimsel alan araştırması	1	-
İçerik analizi yöntemi	1	-
Belirtilmemiş	5	-
Toplam	47	8

Tablo 5 incelendiğinde tezlerin 15'inde deneysel, 10'unda doküman inceleme, 8'inde karma, 5'inde betimsel yöntem, 4'ünde tarama, 2'sinde eylem araştırması, 2'sinde durum araştırması, 1'inde fenomenoloji, 1'inde temel nitel araştırma, 1'inde betimsel alan araştırması, 1'inde içerik analizi yöntemi metodu kullanıldığının belirtildiği 5'inde ise desen belirtilmediği görülmektedir.

İncelenen tezlerin örneklem türlerine göre dağılımı aşağıda Tablo 6'da belirtilmiştir.

Tablo 6. İncelenen Tezlerin Örneklem Türleri

Yıllar	İlkokul ve Ortaokul Öğrenci	Üniversite Öğrenci	Öğretmen	Öğretmen ve Ortaokul Öğrenci	Materyaller
2010	2	-	-	-	-
2011	4	-	-	-	-
2012	-	-	-	-	2
2013	1	-	-	-	1
2014	4	-	-	-	3
2015	2	-	-	-	1
2016	2	1	-	-	2
2017	2	-	1	-	4
2018	5	-	1	1	2
2019	7	1	1	-	4
2020	1	-	-	-	-
Toplam	30	2	3	1	19

Tablo 6 incelendiğinde tezlerde 2010 yılında 2 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin; 2011 yılında 4 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin; 2012 yılında 2 tezde materyallerin; 2013 yılında 1 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin, 1 tezde materyallerin; 2014 yılında 4 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin, 3 tezde materyallerin; 2015 yılında 2 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin, 1 tezde materyallerin; 2016 yılında 2 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin, 1 tezde üniversite öğrencilerinin, 2 tezde materyallerin; 2017 yılında 2 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin, 1 tezde öğretmenlerin, 4 tezde materyallerin; 2018 yılında 5 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin, 1 tezde öğretmenlerin, 1 tezde öğretmen ve ortaokul öğrencilerinin, 2 tezde materyallerin; 2019 yılında 7 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin, 1 tezde üniversite öğrencilerinin, 1 tezde öğretmenlerin, 4 tezde materyallerin; 2020 yılında 1 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin örneklem olarak alındığı görülmektedir. Toplamda 30 tezde ortaokul öğrencileri, 2 tezde üniversite öğrencileri, 3 tezde öğretmenler, 1 tezde öğretmenler ve ortaokul öğrencileri, 19 tezde materyaller örneklem olarak seçilmiştir.

İncelenen tezlerde bulunan anahtar kelimeler aşağıda Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. İncelenen Tezlerin Anahtar Kelimeleri

Sosyal bilgiler (32)	Değer (eğitimi, öğretimi) (13)
Sosyal bilgiler öğretimi (11)	Edebî türler (ürün/ler) (9)
Hikâye/öykü (9)	Çizgi roman (7)
Akademik başarı (6)	Tutum (6)
Öğretim materyali (5)	Biyografi (kullanımı, öğretimi) (5)
Dijital öyküleme/hikâye (yöntemi) (4)	Yapılandırmacı yaklaşım (4)
Öğretim/egitim (3)	Sosyal bilgiler öğretim programı (3)
Sosyal bilgiler ders kitapları (3)	Edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi (3)
Tarih öğretimi (2)	Tarihî hikâyeler (2)
İlköğretim 100 temel eser (2)	Roman (2)
İlkokul (2)	Mevlâna (2)
Öğretmen adayı (2)	Nitel araştırma (2)
Hikâye temelli sosyal bilgiler öğretimi (2)	Vatandaşlık (2)
Tarihî roman kullanım teknikleri	Materyal kullanımı
Empatik eğilim	Hikâye anlatım yöntemi
Tarihî romanlar	Ömer Seyfettin
Sosyal katılım becerisi	Çocuk edebiyatı
Eylem araştırması	Tarihî romanlar
Makale	Motivasyon (güdülenme)
Eleştirel düşünme	Eğitimde teknoloji
Yazılı materyal	Ancova
Fıkra (kullanımı)	DeneySEL desen
Hoşgörü	Öğretmen
Sevgi	Saygı
Millî şuur	Kontrol odağı
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Oluşturmacılık
Şiir	Hikâye anlatımı
Dijital hikâye anlatımı	Bilişüstü düşünme
Öyküleme yöntemi	Tarih okuryazarlığı
Anlamlı teknoloji entegrasyonu	Tarihsel düşünme
Hititler/Hitit masalları	Kazanım
Öğrenci görüşleri	Gazete ve internet haberleri
Öğrenci katılımı	İmge
Dürüstlük	Doğu klasikleri

Yardımseverlik	Dayanışma
Atabetü'l Hakayık	Vatandaşlık eğitimi
Yazma	Öğrenme amaçlı yazma
Görüş	Tiyatro
Hipotetik öykü	Duygusal zekâ
Sümerler	Türk tarihi
6.sınıf	Kültür ve miras
Karar verme stratejileri	Tek parti dönemi
Nicel araştırma	Çocuk
Jean Jacques Rousseau	Edebiyat
Kültür	Sosyal roman
İnsan hakları	Demokrasi
Mesnevi	

Not. Benzer anahtar kelimeler gruplandırılmıştır. Yanında sayı verilmeyen anahtar kelimeler birer kez kullanılmıştır.

Tablo 7 incelendiğinde tezlerin içerdiği anahtar kelimeler (kelime grupları) görülmektedir. Buna göre çalışmalarda daha çok sosyal bilgiler (32), değer (eğitimi, öğretimi) (13), sosyal bilgiler öğretimi (11), edebî türler (ürün/ler) (9), hikâye/öykü (9), çizgi roman (7), akademik başarı (6), tutum (6), öğretim materyali (5), biyografi (kullanımı, öğretimi) (5), dijital öyküleme/hikâye (yöntemi) (4), yapılandırmacı yaklaşım (4), öğretim/eğitim (3), sosyal bilgiler öğretim programı (3), sosyal bilgiler ders kitapları (3), edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi (3), tarih öğretimi (2), tarihî hikâyeler (2), ilköğretim 100 temel eser (2), roman (2), ilkokul (2), Mevlâna (2), öğretmen adayı (2), nitel araştırma (2), hikâye temelli sosyal bilgiler öğretimi (2), vatandaşlık (2) anahtar kelimeleri kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler ile oluşturulan kelime bulutu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8 incelendiğinde 14 yüksek lisans, 1 doktora tezinde öykü; 8 yüksek lisans tezinde birden çok (karma); 2 yüksek lisans, 3 doktora tezinde roman; 5 yüksek lisans, 2 doktora tezinde çizgi roman; 3 yüksek lisans, 1 doktora tezinde biyografi; 3 yüksek lisans tezinde haber; 2 yüksek lisans tezinde şiir; 1 yüksek lisans tezinde masal; 1 yüksek lisans tezinde destan; 1 yüksek lisans tezinde fıkra; 1 yüksek lisans tezinde makale; 1 yüksek lisans tezinde deneme; 1 yüksek lisans tezinde tiyatro türlerinin konu alındığı görülmektedir. Ayrıca 4 yüksek lisans, 1 doktora tezinin de genel edebî ürünler üzerine (görüş alma vb.) yapıldığı saptanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırmada, sosyal bilgiler eğitimi alanında çocuk edebiyatı türlerini konu olarak yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Araştırmannın, bu alanda yapılan lisansüstü tezleri incelenmesiyle önceden hangi konularda nasıl çalışmaların yapıldığına dair bilgi sağlayacağından dolayı literatürde çocuk edebiyatı ürünlerinin konu edilebileceği özgün araştırma konularının saptanması açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Ulusal Tez Merkezinden ulaşılan 2010-2020 arasında hazırlanan 55 tez incelemeye alınmıştır. İncelenen tezlerin sayısı 2010 yılından 2018 yılına kadar belirgin bir artış ile devam etmemiştir. Ancak 2018 ve 2019 yıllarında hazırlanan tez sayılarında bir artış olduğu görülmüştür. Son yıllarda olan bu artış, sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan tez sayısının da artmış olmasıyla paralel olabilir (Dilek, Baysan ve Öztürk, 2018). 2020 yılında ise sadece bir çalışmanın bulunması verilerin 2020 yılının Eylül ayında toplanması ve hazırlanan tezlerin de bürokrasi sürecinde Ulusal Tez Merkezine yüklenmesinin uzun sürmesi olduğu düşünülmektedir. Ayrıca hazırlanan tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir.

Tezlerin hazırlandığı üniversitelere bakıldığı zaman, tezlerin çokluk sırasıyla Marmara Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesinin geldiği görülmektedir. Ancak bu sıralama tüm lisansüstü tezleri içermektedir. Doktora tezleri açısından bakıldığında ilk sırada Gazi Üniversitesi gelmektedir. Sosyal bilgiler eğitimi alanında 2002-2018 arasında yapılan doktora tezlerinde de ilk sırada Gazi Üniversitesi gelmektedir (Oğuz-Haçat ve Demir, 2018). Bu sonuç Gazi Üniversitesi'nin akademik kadrosunun zenginliği ile açıklanabilir.

Tezlerin danışmanlarının unvanları incelendiğinde, ilk sırada doktor öğretim üyesi, ikinci sırada doçent doktor, üçüncü sırada profesör doktor ünvanlı öğretim üyelerinin geldiği tespit edilmiştir. Tarman, Güven ve Aktaşlı'nın (2011) sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini inceledikleri çalışmada tezlerin danışmanlarının unvanlarının çokluk sırasına göre profesör doktor, doçent doktor, doktor öğretim üyesi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Şahin, Yıldız ve Duman'ın (2009) 436 yüksek lisans, 50 doktora tezini inceledikleri çalışmada ise danışman unvanlarının çoğunun

doktor öğretim üyesi olduğunu tespit etmişlerdir. Bunlara göre yüksek lisans tezlerinde yoğunluğun doktor öğretim üyesi; doktora tezlerinde ise profesör doktor unvanında olduğu söylenebilir.

İncelenen tezlere yöntemleri açısından bakıldığında, yüksek lisans çalışmalarının çoğunun nitel yöntemle; doktora tezlerinin çoğunun da karma yöntemle hazırlandığı bulunmuştur. Dilek, Baysan ve Öztürk (2018) tarafından yapılan çalışmada ise 2010-2017 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan tezlerin çoğunun nicel yöntemle hazırlandığını tespit etmiştir. Tarman, Acun ve Yüksel (2010) tarafından yürütülen ve 1994-2010 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin incelendiği çalışmada da yüksek lisans tezlerinin daha çok nitel yöntemde, doktora tezlerinin de nicel yöntemde hazırlandığı belirtilmektedir. Ayrıca incelenen tezlerde daha çok deneysel ve doküman incelemesi desenlerinin tercih edildiği bulunmuştur. Bunların yanı sıra 5 yüksek lisans tezinde yöntem belirtilmemiştir.

Ele alınan tezler örneklem türlerine göre incelendiğinde örneklemeleri daha çok ilkokul veya ortaokul öğrencileri ve materyallerin (belge) oluşturduğu tespit edilmiştir. Dilek, Baysan ve Öztürk'ün (2018) çalışmasında da örneklemelerin daha çok ilkokul veya ortaokul öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Bu durum sosyal bilgiler dersinin öğrencilere ilkokul ve ortaokulda sunulması açısından olağan bulunmaktadır.

Edebî türlerin konu edildiği tezlerde çalışmaların daha çok hikâye/öykü türüne yoğunlaştığı bulunmuştur. Bu durum öğretim teknolojilerinin gelişmesi ile dijital öykü türüne ilginin artması ile açıklanabilir. Hikâye/öykü türünden sonra ise birden fazla türün kullanıldığı çalışmalar yer almaktadır. Doktora tezlerine ayrı olarak bakıldığında da roman ve çizgi roman türlerinin daha çok ele alındığı görülmektedir. Bunların yanı sıra fabl, eleştiri, fıkra (gazete), sohbet, röportaj, gezi yazısı, günlük, anı, mektup, nutuk, mülâkat yazı türlerinin ele alındığı çalışmaya rastlanmamıştır. Beldağ ve Aktaş (2016) tarafından yapılan çalışma da öğretmen ve öğretmen adayları sosyal bilgiler öğretiminde en fazla öykü/hikâye türündeki edebî ürünleri kullanılabilir bulunmuştur. Kaymakçı (2013) tarafından yürütülen çalışmada sosyal bilgiler ders kitaplarında en fazla hikâye türünde edebî ürünlerin kullanıldığı; mektup, fıkra, günlük, makale, marş, roman, sözlük, şarkı/ türkü, deyim, efsane, mani ve tiyatro türlerindeki ürünlerin de daha az kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada incelenen tezlerde de en çok hikâye türünde edebî ürünlerin incelenmiş olması benzerlik göstermiştir.

Tezlerin anahtar kelimeleri incelendiğinde, bunlarda daha çok sosyal bilgiler, değer (eğitimi, öğretimi), sosyal bilgiler öğretimi, edebî türler (ürün/ler), hikâye/öykü, çizgi roman, akademik başarı, tutum, öğretim materyali, biyografi (kullanımı, öğretimi) anahtar kelimelerinin (gruplarının) bulunduğu tespit edilmiştir. Anahtar kelimeler, araştırmacılara diğer yayınlar içerisinde kendi konusu ile ilgili çalışmaları tespit etmede faydalıdır. Bu kelimeler çalışmanın içeriğini yansıtarak inceleme yapan kişilere çalışılan konu hakkında ipuçları sağlar (Tatar ve Tatar, 2008). Bu açıdan kullanı-

lan kelimeler çalışmaların görünürlüğü üzerinde oldukça etkilidir. Yapılan çalışmada incelenen tezlerde ilk sırada sosyal bilgiler, üçüncü sırada da sosyal bilgiler öğretimi anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Bu anahtar kelimelerin kullanılması tezlerde arama yapan kişileri konunun sosyal bilgiler eğitimi alanıyla ilgili olduğu hakkında bilgilendirecek ve arama yapmasını kolaylaştıracaktır. Anahtar kelimelerde ikinci sırada değer eğitimi/öğretimi gelmektedir. Değer, toplumsal yapının yansımaları olan kültürel birikimlerin bireylere aktarılmasını sağlayan bir kavram durumundadır (Tabak ve Yaylak, 2020). Toplumun yansımaları olarak değerlendirilebilen değerlerin öğrencilere aktarılmasında önemli rollerden biri de sosyal bilgiler eğitimidir (Doğanay, 2015). “Birey, edebî ürünler aracılığıyla bir takım değerlerle tanışır, süreçte tanıştığı değerleri keşfeder, kahramanlar veya olaylar arasında değerleri göreyerek somutlaştırır, içselleştirir ve kendi zihinsel süzgecinden geçirerek benimseyebileceği değerlere karar verir” (Eryılmaz ve Çengelci-Köse, 2018). Sosyal bilgiler eğitiminde oldukça önemli olan değer eğitiminin edebî ürünler ile sağlanması öğrencilerin bu değerleri içselleştirerek somutlaştırmasında etkilidir. Bu sebeple edebî ürünler kullanılarak değer eğitiminin verilmesinin bu kadar popüler olması doğal bir durumdur. Belirtilen anahtar kelimeler sıralamasında daha sonra edebî türler (ürün/ler), hikâye/öykü, çizgi roman, öğretim materyali, biyografi (kullanımı, öğretimi) gelmektedir. Bu anahtar kelimeler sosyal bilgiler dersinde edebî ürünlerin kullanımını ve türlerini belirten kelimelerdir. Bunlar sayesinde belirli edebî ürünleri içeren tezleri aramak isteyen araştırmacılara büyük kolaylık sağlanmıştır. Beldağ ve Aktaş (2016) “edebî eserlerin, öğretim ortamında etkili bir şekilde kullanılması öğrencilerin anlama, yorumlama, analiz yapma, farklı bakış açılarını görme, empati kurma becerilerini” geliştirdiğini aktarmıştır. Yani öğretim materyali olarak edebî ürünlerin kullanılması öğrencilerin çeşitli becerilerini geliştirici katkıları bulunmaktadır. Bu da tezlerde sıkça öğretim materyali anahtar kelimesinin kullanılmasını açıklar niteliktedir. En sık kullanılan anahtar kelimelerin arasında akademik başarı ve tutum kelimeleri de bulunmaktadır. Bu kelimeler sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünlerin akademik başarı ve tutum geliştirme açılarından ele alındığını kanıtlar niteliktedir. İncelenen tezlerde en fazla deneysel desenlerin kullanılması bu anahtar kelimelerin sık kullanılmasını gerekli kılmıştır. Böylelikle araştırmacılar tezlerin içerisindeki deneysel çalışmalara daha kolay ulaşabilir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. Literatürde özgünlük odaklı daha önce çalışılmamış olan edebî ürün türlerinden sosyal bilgiler alanında yararlanılabilesine yönelik çalışmalar yürütülebilir.

2. Edebî ürünlerin sosyal bilgiler derslerinde kullanılması disiplinler arası çalışmalara olanak sağlamaktadır. Böylelikle çok disiplinli çalışmalar yürütülebilir.

Kaynakça

- ADIGÜZEL, O. C., & ERGÜNAY, O. (2012). Türkiye’de değerler üzerine gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme perspektifinden incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 18-33.
- ASLAN, C. (2006). *Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BAŞ, G., & BEYHAN, Ö. (2012). Türkiye’de değerler eğitimi konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Journal of Values Education*, 10(24), 55-77.
- BELDAÇ, A., & AKTAŞ, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde edebî eser kullanımı: nitel bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 953-981.
- BİLGİLİ, A. S. (Ed.). (2019). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Pegem Akademi Yayınevi.
- CRESWELL, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. New York: Sage Publications.
- ÇELİK, A., & ÇETİN, T. (2019). Sosyal bilgiler dersi öğretiminde Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nin kullanımı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2336-2359.
- DEMİR, S. B., & AKENGİN, H. (2014). *Hikâyelerle sosyal bilgiler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- DİLEK, A., BAYSAN, S., & ÖZTÜRK, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: Bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602.
- DOĞANAY, A. (2015). Değerler eğitimi. C. Öztürk. (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitimi içinde* (ss. 225-256). Ankara: Pegem Akademi.
- ERYILMAZ, Ö., & ÇENGELCİ-KÖSE, T. (2018). Sosyal bilgilerde edebî ürünler ve değerler eğitimi: Küçük Prens örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 65-79.
- FREDERICKS, A. D. (2007). *Much more social studies through children’s literature: A collaborative approach*. Westport, CT: Teacher Ideas Press.
- GÖRMEZ, E. (2018). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan edebî eserler üzerine bir inceleme. *Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(30), 4291-4296.
- GÜLÜM, K., & ULUSOY, K. (2008). Sosyal bilgiler dersinde göç konusunun işlenişinde halk türkülerinin kullanılması (örnek bir çalışma). *Electronic Journal of Social Sciences*, 7(26), 112-127.
- KAPKIN, B., ÇALIŞKAN, Z., & SAĞLAM, M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 183-207.

Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Edebî Ürünlerle İlgili Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin İncelen...

- KARATAY, H., DESTEBAŞI, F., & DEMİRBAŞ, M. (2015). Çocuk edebiyatı ürünlerinin 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin karakter gelişimine etkisi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 123-140.
- KAYMAKCI, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebî türlerin kullanım durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 230-255.
- KILIÇOĞLU, G. (2015). Sosyal bilgiler tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi. M. Safran (Editör). *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (ss. 3-16). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- MCGOWAN, T., & GUZZETTI, B. (1991). Edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi (Çeviri: Ahmet Doğanay). *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11), 35-44.
- MEB (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MERRİAM, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MUTLUAY, R. (1977). *100 soruda edebiyat bilgileri*. İstanbul, Gerçek Yayınevi.
- NAS, R. (2002). Örneklerle çocuk edebiyatı. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- OĞUZ-HAÇAT, S., & DEMİR, F. B. (2018). Sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi (2002-2018). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 948-973.
- ORUÇ, Ş. (2009). Sosyal bilgiler 6. sınıf ders kitaplarında edebi ürünler. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 9-24.
- ÖZTÜRK, C. (2012). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. C. Öztürk (Editör). *Sosyal bilgiler öğretimi* (ss.1-31). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- ÖZTÜRK, C., & OTLUOĞLU, R. (2011). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- ÖZTÜRK, Ç. (2007). Coğrafya öğretiminde edebi metinlerin kullanımı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 70-78.
- REYNOLDS, K. (2011). Why research children's literature. M. O. Grenby ve K. Reynolds (Ed.), *Children's literature studies. A research handbook* içinde (ss. 1-7.) England: Palgrave Macmillan.
- ROBSON, C. (2001). *Real world research*. Oxford: Blackwell Publishers.
- SCHNEIDER, D. (1994). *Expectations of Excellence: Curriculum Standards for Social Studies*. Bulletin 89. National Council for the Social Studies, 3501 Newark St., NW, Washington, DC 20016. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED378131.pdf>
- SEVER, S. (2008). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem.
- SEZER, A., İNEL, Y., & GÖKALP, A. (2019). Çalışma grubu sosyal bilgiler öğretmenleri olan Türkiye'deki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 1-17.

- SUCU, A. Ö. (2012). *Mesnevilerin edebiyat eğitiminde değer aktarım aracı olarak kullanılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ŞAHİN, M., YILDIZ, D.G., & DUMAN, R. (2009). Türkiye'deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. IV. *Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi*, (9 Ekim), İstanbul.
- ŞİRİN, M. R. (2016). Edebiyat ve çocuk edebiyatı edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili Dergisi*. CX (780), 12-31.
- TABAK, S., & YAYLAK, E. (2020). The place of root values in social studies textbook. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 5(8), 1-51.
- TARMAN, B., ACUN, Ç., & YÜKSEL, Z. (2010). Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 9(3), 725-746.
- TARMAN, B., GÜVEN, C., & AKTAŞLI, İ. (2011). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi ve alana katkıları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 391-410.
- TATAR, E., & TATAR, E. (2008). Fen bilimleri ve matematik eğitimi araştırmalarının analizi I: Anahtar kelimeler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 89-103.
- TURAN, S., KARADAĞ, E., BEKTAŞ, F., & YALÇIN, M. (2014). Türkiye'de eğitim yönetiminde bilgi üretimi: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi 2003-2013 yayınlarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 20(1), 93-119. doi: 10.14527/kuey.2014.005
- YILDIRIM, A., & ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.